

نقش پارک‌های کودک در هویت بخشی اجتماعی به فضاهای شهری (مطالعه موردی: پارک محله راهنمایی شهر یاسوج)

مجید تیربند

استادیار شهرسازی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد یاسوج، یاسوج، ایران

اسلام نجاتیان^۱

کارشناس ارشد شهرسازی (برنامه‌ریزی شهری)، دانشگاه آزاد اسلامی واحد یاسوج، یاسوج، ایران

سحر بهمنیاری

کارشناس ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری دانشگاه آزاد اسلامی، واحد نجف آباد، اصفهان، ایران

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۹۴/۱۲/۲۴

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۴/۱۰/۰۹

چکیده

پارک‌های کودک به عنوان یکی از پارک‌های شهری دارای اثرات مختلف اجتماعی، اقتصادی و اکولوژیکی می‌باشند. از اثرات اجتماعی آن‌ها می‌توان به افزایش تعاملات اجتماعی، ایجاد زمینه‌های کاری، اجتماعی شدن افراد و انتشار عقاید و افکار ارزشی اشاره کرد. از این رو پژوهش حاضر به بررسی نقش پارک کودک محله راهنمایی شهر یاسوج در هویت یابی مکانی اهالی این محله می‌پردازد. بدین منظور برای جمع‌آوری اطلاعات از روش میدانی در قالب پرسشنامه استفاده شده است. ابتدا براساس جمعیت محله ۱۲۲۰۷، حجم نمونه براساس روش کوکران ۳۷۳ در نظر گرفته شد. سپس پایایی سوالات براساس روش آلفای کرونباخ ۰/۸ محاسبه گردید و روایی با توجه به نظر کارشناسان ارزیابی شد. در ادامه از آزمون تی تک نمونه‌ای و آزمون فریدمن برای تجزیه و تحلیل نتایج استفاده شد. نتایج نشان داد که تاسیس پارک پیامدهای اجتماعی مثبت داشته (۴/۲۳) و زمینه را برای تعاملات بیشتر فراهم کرده است. با افزایش تعاملات ابعاد سرمایه اجتماعی (۴/۲۲) مانند همدردی، مشارکت پذیری و روحیه جمع‌گرایی افزایش یافته است. همچنین نتایج نشان داد که هویت مکانی اهالی افزایش یافته (۴) و حس تعلق آنان به محله بیشتر شده است. در نهایت نتایج آزمون فریدمن نشان داد که تاسیس پارک نقش بیشتری در افزایش سرمایه‌های اجتماعی (۱/۶۵) نسبت به هویت یابی مکانی (۱/۳۵) داشته است.

واژگان کلیدی: هویت بخشی اجتماعی، پارک کودک، فضاهای سبز و شهر یاسوج

مقدمه و طرح مسئله

عرصه‌های عمومی، مهمترین بخش شهرها و محیط‌های شهری به شمار می‌آیند. در چنین عرصه‌هایی بیشترین تماس و تعامل بین انسان‌ها رخ می‌دهد. این عرصه‌ها تمامی بافت شهری را که مردم بدان دسترسی فیزیکی و بصری دارند شامل می‌شود. یکی از مهمترین این عرصه‌ها، پارکها و فضاهای سبز شهری‌اند که نقش فعالی در سلامتی شهر و شهروندان ایفا می‌کنند (پوراحمد، ۱۳۸۸: ۲۹). منظور از فضای سبز شهری نوعی از سطوح کاربری زمین شهری با پوشش گیاهی انسان ساخت است که هم دارای بازدهی اجتماعی و اقتصادی و هم در بردارنده بازدهی اکولوژیکی می‌باشد (سوزنچی، ۱۳۸۳: ۵). به طوری که فضاهای سبز شهری به عنوان بخشی از فضاهای باز شهری، عامل اصلی در ساختار سیمای شهری، بهبود شرایط اکولوژیکی، گذران اوقات فراغت و تفریح محسوب می‌شوند. تا از این طریق، کیفیت محیط زیست شهری ارتقاء یابد (خلیلیان عادل، ۱۳۸۵: ۸۵۴). فضای سبز بر خلاف معنایی که ممکن است در ذهن ایجاد کند، تنها محلی که شامل چند درخت و نیمکت باشد، نیست. بلکه نماد و سمبلی از تفکرات فرهنگی و اجتماعی یک جامعه است و عاملی مهم در فضای شهری محسوب می‌شود که همواره از جنبه‌های اجتماعی، فرهنگی و روانی مورد توجه عموم مردم است و در برنامه‌ریزی شهری نقش مهمی ایفا می‌کند (صالحی فرد، ۱۳۸۹: ۵۱). اهمیت فضای سبز در داخل شهرها به حدی است که در بین ۵ کاربری مهم شهری از آن یاد می‌شود. اهمیت این کاربری، از زمان گسترش سریع و بی سابقه شهرها بعد از انقلاب صنعتی جایگاه مهمتری پیدا کرده است (تیموری، ۱۳۸۹: ۱۳۷). با اینکه امروزه اندیشه سبز و به دنبال آن شهر سبز، جزء اهداف و افکار متعالی در شهرهای کشورهای پیشرفته به حساب می‌آید، اما برخورد با مقوله فضای سبز شهری در شهرهای ایران عمدتاً تجربی و اتفاقی بوده است (حاتمی نژاد، ۱۳۸۹: ۶۷). از جمله مصادیق مهم فضاهای سبز در شهرها، پارک‌های شهری به شمار می‌آیند. پارک شهری، پارکی است که دارای جنبه‌های تفریحی، تفرجی، فرهنگی، زیست محیطی و سالم سازی محیط است و جنبه سرویس دهی به مناطق مختلف شهر را دارد. چنین فضایی از نظر وسعت به چهار گروه تقسیم می‌شود که عبارتست از (سعیدنیا، ۱۳۷۹: ۵۳): ۱- پارک همسایگی که به طور معمول چند واحد مسکونی در مقیاس همسایگی از آن استفاده می‌کنند و مساحت آن کمتر از نیم هکتار است. ۲- پارک محلی که در یک واحد محله قرار دارد و مساحت آن حدود دو برابر مساحت پارک در مقیاس همسایگی است (حدود یک هکتار). ۳- پارک ناحیه‌ای که در یک ناحیه مسکونی قرار دارد و مساحت آن دو تا چهار برابر پارک محله است (۴ هکتار). ۴- پارک منطقه‌ای که بیشتر ساکنان یک منطقه از آن استفاده می‌کنند. مساحت آن حداقل دو برابر پارک ناحیه‌ای است و به طور معمول از دورترین نقطه منطقه تا پارک، با وسایل نقلیه موتوری، بیش از ۱۵ دقیقه زمان می‌برد (۸ هکتار). پارک‌های کودک یکی از پارک‌های محلی است که به منظور فراهم کردن زمینه‌ای برای سرگرمی و شادی کودکان طراحی می‌شوند. این مکان‌ها می‌توانند پیامدهای اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی متفاوتی دربر داشته باشند. شهر یاسوج با وسعت ۱۸۲۲/۰۶ هکتار جمعیتی بالغ بر ۱۱۴۱۰۰ نفر دارد که در ۴ ناحیه و ۲۳ محله پراکنده شده‌اند. براساس آمار سال ۱۳۹۰، نرخ رشد جمعیت ۳/۲۲ درصد، تعداد خانوار ۵۸۷۰ و بعد خانوار ۴/۹ نفر است. به طور کلی کاربری فضای سبز در این شهر ۲/۴۰ درصد از کل کاربری‌ها را شامل می‌شود. که در قالب ۴۳ مورد و

۴۲۸۱۳۹ مترمربع جای می‌گیرد. بنابراین، هدف پژوهش حاضر بررسی نقش پارک‌های کودک شهر یاسوج در هویت یابی مکانی محلات است.

چارچوب نظری تحقیق

در کشور ما پارک‌های شهری زاینده تحولاتی در عرصه زندگی اجتماعی و شیوه‌های باغ سازی می‌باشد که همگام با سایر جنبه‌های معماری و شهرسازی، از دوره قاجار آغاز و نتایج عمده آن با نیم قرن تأخیر، پا به عرصه فضای شهری گذاشته است (سلطانی، ۱۳۸۶: ۴۸). پارک‌های شهری از جنبه‌های اکولوژیکی، اجتماعی و اقتصادی دارای اهمیت می‌باشند. به گونه‌ای که یک پارک شهری مناسب در ارتباط با کارکردهای اجتماعی، اقتصادی، و اکولوژیکی علاوه بر اینکه نقش مهمی در ارتقای کیفیت زندگی شهری دارد، به عنوان یکی از پیش شرط‌های شهر پایدار نیز محسوب می‌شود (شکل ۱).

شکل (۱): ارتباط مفهومی بین فضای سبز شهری، کیفیت زندگی و شهر پایدار

منبع: هاشمی، ۱۳۸۸: ۷۳

در بین کارکردهای مطرح شده، کارکردهای اجتماعی پارک‌ها جایگاه ویژه‌ای دارد. برخی از مطالعات انجام شده در این خصوص نشان می‌دهد که شاخص‌های اجتماعی در مقایسه با شاخص‌های اقتصادی، جایگاه مهمتری را در کیفیت زندگی شهری به خود اختصاص می‌دهد (کوکبی، ۱۳۷۶: ۷۶). بر این اساس امروزه هدف اصلی در طراحی پارک‌های کودک، دستیابی به آثار اجتماعی و روانی آن در هر چه نزدیکتر کردن انسان و طبیعت به یکدیگر است (تقوایی، ۱۳۸۲: ۴۱). کارکردهای اجتماعی پارک‌های کودک شامل موارد متعددی است. که از جمله می‌توان به موارد زیر اشاره کرد: ۱- ایجاد تعاملات اجتماعی بهتر میان شهروندان. ۲- ایجاد زمینه‌های کاری یا شغلی جدید. ۳- کسب و شناخت برخی از شاخص‌های اجتماعی (هنجارها، ارزش‌ها، خرده فرهنگ‌ها و ۴- اجتماعی شدن افراد و پیدا کردن دوستان جدید و پر کردن خلوت و تنهایی (مهندسین مشاور آمود، ۱۳۸۲: ۱۱). ۵- شکلگیری تعدادی از تشکل‌های غیر دولتی. ۶- انتشار عقاید و افکار ارزشی. ۷- افزایش احساس خویشتاوندی و یا منافع واحد. ۸- ایجاد محیطی مناسب جهت تفریح در اوقات بیکاری و فراغت (باباپور، ۱۳۷۸: ۶۳).

هویت تعریفی است که فرد از خود و وجود خود می‌کند و به پرسش‌هایی چون چیستم و چه می‌خواهم پاسخ می‌دهد. و از طریق هویت به ابعاد شخصیتی خود نوعی هماهنگی و انسجام نسبی می‌بخشد. مهمترین کارکرد هویت انسجام بخشی است (شایگان، ۱۳۸۰). صاحب‌نظران حوزه هویت معتقدند در میان مولفه‌های هویت ساز، سرزمین و مکان جغرافیایی دارای نقش مهم و برجسته‌ای است. علاوه بر مکان، زمان، فضا، فرهنگ و ارتباطات را نیز از مهمترین عوامل هویت بخش می‌دانند.

در یک تقسیم بندی کلی، آثار اجتماعی ناشی از ایجاد و گسترش فضای سبز (پارک کودک) را به صورت آثار اجتماعی، آثار فرهنگی، آثار روان شناختی (روحي-رواني) و هویت یابی مکانی می‌توان تقسیم بندی کرد (صالحی فرد و علیزاده، ۱۳۷۸). براین اساس، سوال اصلی تحقیق آن است که احداث پارک کودک توانسته مولفه‌های سرمایه اجتماعی و هویت یابی مکانی را در محله گسترش دهد؟ در راستای سوال اصلی تحقیق، سوال فرعی زیر مطرح می‌شود.

سوال فرعی اول: آیا پارک کودک می‌تواند باعث تقویت تعلق مکان ساکنان محله شود؟

سوال فرعی دوم: آیا پارک کودک توانسته زمینه‌ی تقویت کودکان را در زمینه‌های فرهنگی و آموزشی فراهم سازد؟ پژوهش حاضر براساس هدف، کاربردی و برحسب ماهیت تحقیق توصیفی-تحلیلی می‌باشد که با استفاده از روش‌های زمینه‌یاب (پیمایشی)، به مطالعه ویژگی‌ها و صفات افراد جامعه پرداخته و وضعیت جامعه آماری را بعد از مداخلات توسعه در قالب چند صفت و متغیر مورد بررسی قرار می‌دهد. از آنجا که پارک کودک در محله راهنمایی شهرداری یاسوج واقع شده و جمعیت این محله نیز ۱۲۲۰۷ است، امکان مطالعه همه این افراد وجود ندارد. بنابراین نیاز به نمونه‌گیری از هر دو روش تصادفی و غیرتصادفی استفاده شده است. برای اینکه بتوان یافته‌های تحقیق را به کل جامعه آماری تعمیم داد از روش نمونه‌گیری تصادفی استفاده شده است. نمونه آماری شامل خانواده‌های ساکن در سطح محل است. از مدل کوکران برای انتخاب حجم نمونه خانوارها استفاده شد و حجم نمونه ۳۷۳ در نظر گرفته شد. که از این تعداد ۲۹۱ عدد تحویل داده شد و وارد نرم افزار SPSS شد. جدول ۱ اطلاعات عمومی مربوط به پرسش شوندگان را نشان می‌دهد. از آنجا که تدوین شاخص‌ها و متغیرهای درخور و مناسب بخش مهمی از فرایند تحقیق و ارزیابی است. در انتخاب شاخص‌ها و متغیرها به مختص بودگی، سنجش پذیری، قابل حصول بودن و مرتبط توجه شد (جدول ۲).

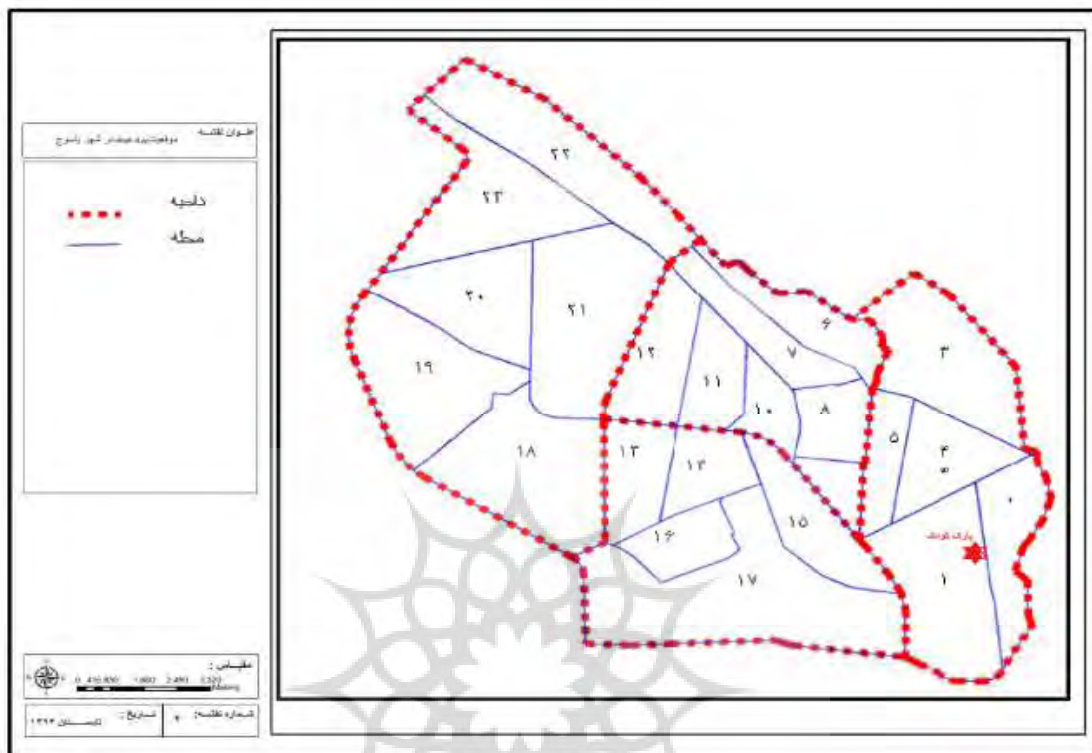
قلمرو جغرافیایی پژوهش

پارک کودک در محله راهنمایی واقع شده است. این محله در ناحیه یک شهر یاسوج قرار دارد که در شرق شهر واقع شده و از جنوب به رودخانه بشار و از شمال و غرب به جنگل‌های اطراف یاسوج ختم می‌شود. مساحت این ناحیه ۳۹۱/۴۹ هکتار است. از ویژگی‌های عمده این ناحیه، وجود جنگل‌های زیبا در محدوده شرقی، باغات وسیع در شمال‌ترین قسمت ناحیه و همچنین وجود چشمه نباتی به عنوان یک عنصر طبیعی زیبا در بخش غربی این ناحیه است.

یافته‌های تحقیق

پارک‌های شهری اعم از پارک‌های کودک و پارک‌های عمومی دارای کارکردهای اقتصادی، اجتماعی و اکولوژیکی می‌باشند. در این میان پارک‌های کودک نقش پررنگ‌تری در کارکردهای اجتماعی مانند ارتقای سرمایه اجتماعی و هویت مکانی در یک محله دارند. بررسی‌ها در رابطه با نقش پارک کودک محله راهنمایی شهر یاسوج در رابطه با ارتقای سرمایه اجتماعی و هویت یابی مکانی در پژوهش حاضر در قالب روش میدانی (پرسشنامه) انجام گرفت. با توجه به جمعیت ۱۲۲۰۷ محله راهنمایی، ۳۷۳ عدد پرسشنامه در بین ساکنان توزیع گردید که ۲۹۱ عدد آن تحویل

داده شد. در بین پاسخ دهندگان، ۵۸/۸ درصد را مرد، ۶۳/۴ درصد مجرد، ۶۵/۳ درصد ۲۰-۴۰ سال سن داشته، ۲۹/۴ درصد دارای مدرک فوق دیپلم و ۴۶/۹ درصد اقامتی بین ۵-۱۰ سال در محله داشته‌اند.

شکل (۱): موقعیت پارک کودک در شهر یاسوج

جدول شماره (۱): مشخصات عمومی پاسخ دهندگان

		درصد فراوانی
جنسیت	زن	۴۱/۲
	مرد	۵۸/۸
وضعیت تأهل	متاهل	۳۶/۶
	مجرد	۶۳/۴
سن	زیر ۲۰ سال	۱۶/۵
	۲۰-۴۰ سال	۶۵/۳
	۴۰-۶۰ سال	۱۶/۲
	بالای ۶۰ سال	۲/۱
سطح تحصیلات	زیر دیپلم	۱۲/۸
	دیپلم	۲۷/۷
	فوق دیپلم	۲۹/۴
	لیسانس	۲۲/۸
مدت زمان اقامت	فوق لیسانس و بالاتر	۷/۳
	کمتر از ۵ سال	۲۷/۳
	۵-۱۰ سال	۴۶/۹
	بیش از ۱۰ سال	۲۵/۸

منبع: یافته‌های پژوهش

پیامدهای اجتماعی پارک کودک

در بین کارکردهای مطرح شده، کارکردهای اجتماعی پارک‌ها جایگاه ویژه‌ای دارد. برخی از مطالعات انجام شده در این خصوص نشان می‌دهد که شاخص‌های اجتماعی در مقایسه با شاخص‌های اقتصادی، جایگاه مهم‌تری را در کیفیت زندگی شهری به خود اختصاص می‌دهد (کوبی، ۱۳۸۶: ۷۶). کارکردهای اجتماعی پارک‌های کودک شامل موارد متعددی است که از جمله‌ی آن‌ها می‌توان به ایجاد تعاملات اجتماعی بهتر میان خانواده‌های کودکان، اجتماعی شدن کودکان و پیدا کردن دوستان جدید، ایجاد محیطی مناسب برای گذراندن اوقات فراغت و یادگیری مسایل اجتماعی اشاره کرد. در ارزیابی‌ها بررسی این جنبه می‌تواند نقش پارک‌های احداث شده را به عنوان یک محیط اجتماعی پویا نشان دهد. در ارزیابی پارک کودک محله راهنمایی نتایج نشان داد که میانگین محاسبه شده (۴/۲۳) براساس نظر شهروندان از میانگین مطلوب (۳) بالاتر است. این بدان معنا است که پارک پیامدهای اجتماعی مثبتی را برای اهالی محل به همراه داشته است. در واقع پارک کودک محله راهنمایی تبدیل به محیطی برای گذراندن اوقات فراغت کودکان، تعامل بیشتر خانواده‌ها و کسب مهارت‌های اجتماعی شده است (جدول ۲).

جدول (۲): ارزش ۴ معیار پیامدهای اجتماعی تاسیس پارک کودک.

خطای میانگین	انحراف معیار	میانگین	تعداد جامعه نمونه	معیار
۰/۰۲۸	۰/۴۸۳	۴/۲۳	۲۹۱	
بیشترین	کمترین	سطح اطمینان	درجه آزادی	مقدار ۴
۱/۲۸	۱/۱۷	۰/۰۰۰	۲۹۰	۴۳/۴۲
ارزش تی: ۳				

منبع: یافته‌های پژوهش

نقش پارک کودک در گسترش سرمایه اجتماعی

در کنار سرمایه اقتصادی و انسانی، سرمایه اجتماعی بخشی از ثروت یک کشور و یک محله محسوب می‌شود. پارک‌های شهری همواره به عنوان یک مکان در تقویت سرمایه اجتماعی یک شهر و بالاخص یک محله مطرح بوده‌اند. گاهی از سرمایه اجتماعی به عنوان ارزش‌های اجتماعی یاد می‌شود و جنبه‌های مختلف آن شامل اعتماد، صداقت، حسن تفاهم، سلامتی نفس، همدردی، دوستی، همبستگی، فداکاری و... است که از طریق جریان‌های اطلاع رسانی مثل آموزش، مشارکت مردمی، هنجارهای مربوط به معاملات در شبکه‌های اجتماعی و... شکل می‌گیرد. پارک کودک محله... با فراهم کردن یک محیط مناسب برای گردهم آمدن اهالی محله، با ایجاد روحیه جمع گرایی در بین اهالی و به اشتراک گذاشتن مشکلات و موفقیت‌ها زمینه را برای ایجاد هم‌دردی، دوستی و تشکیل گروه‌های خودیاری فراهم کرده است. بنابراین می‌توان گفت که این پارک ابعاد سرمایه‌های اجتماعی را در محله گسترش داده است. نتایج جدول ۳ نیز نشان می‌دهد، ساکنان محله براین باورند که وجود پارک جنبه‌های سرمایه اجتماعی را افزایش داده است. چرا که میانگین محاسبه شده (۴/۲۲) بیشتر از میانگین مطلوب (۳) است.

جدول شماره (۳): ارزش f معیار گسترش سرمایه اجتماعی

خطای میانگین	انحراف معیار	میانگین	تعداد جامعه نمونه	معیار
۰/۰۲۶	۰/۴۴۹	۴/۲۲	۲۹۱	
بیشترین	کمترین	سطح اطمینان	درجه آزادی	مقدار f
۱/۲۸	۱/۱۷	۰/۰۰۰	۲۹۰	۴۶/۴۷

ارزش تی: ۳

منبع: یافته‌های پژوهش

نقش پارک کودک در هویت یابی مکانی

هویت مکانی بخشی از زیرساخت هویت فردی انسان و حاصل شناخت‌های عمومی وی درباره جهان فیزیکی است که در آن زندگی می‌کند (پروشانسکی، ۱۹۷۶: ۱۴۷). می‌توان گفت بخشی از شخصیت وجودی هر انسان که هویت فردی وی را می‌سازد مکانی است که خود را با آن می‌شناسد و به دیگران معرفی می‌نماید. هر مکان عمومی که در گسترش سرمایه‌های اجتماعی نقش پررنگی دارد می‌تواند زمینه را برای ارتقای هویت مکانی فراهم کند. نتایج برای پارک محله راهنمایی نشان می‌دهد که تاسیس پارک کودک نقش موثری در هویت یابی مکانی اهالی محله داشته است. بدین صورت که وجود پارک حس تعلق خانواده‌ها بالاخص خانواده‌های دارای فرزند را افزایش داده است. همانطور که جدول ۴ نشان می‌دهد میانگین محاسبه شده (۴) بیشتر از میانگین مطلوب (۳) است که نشان از تاثیرگذاری مثبت تاسیس پارک در هویت یابی مکانی اهالی دارد.

جدول شماره (۴): ارزش f معیار هویت یابی مکانی

خطای میانگین	انحراف معیار	میانگین	تعداد جامعه نمونه	معیار
۰/۰۳۰	۰/۵۱۳	۴	۲۹۱	
بیشترین	کمترین	سطح اطمینان	درجه آزادی	مقدار f
۱/۰۶	۰/۹۴	۰/۰۰۰	۲۹۰	۳۳/۳۰

ارزش تی: ۳

منبع: یافته‌های پژوهش

در ادامه به منظور رتبه بندی معیارهای گسترش سرمایه اجتماعی و هویت یابی مکانی از آزمون فریدمن استفاده شد. همانطور که نتایج جدول ۵ نشان می‌دهد، ایجاد پارک کودک محله راهنمای، نقش بیشتری در گسترش سرمایه اجتماعی نسبت به هویت یابی مکانی داشته است. البته باید عنوان کرد که هویت یابی مکانی مقوله‌ای است که در گذر زمان به وجود می‌آید. بنابراین این احتمال وجود دارد که با گذر زمان هویت یابی نقش پررنگ‌تری به خود گیرد.

جدول شماره (۵): رتبه بندی معیارهای گسترش سرمایه اجتماعی و هویت یابی مکانی براساس آزمون فریدمن

سطح اطمینان	درجه آزادی	کای اسکور	تعداد	رتبه	میانگین	معیار
۰/۰۰۰	۱	۳۱/۳۹	۲۹۱	۱	۱/۶۵	گسترش سرمایه اجتماعی
				۲	۱/۳۵	هویت یابی مکانی

منبع: یافته‌های پژوهش

علاوه بر نقش‌های مثبت ذکر شده در بالا، اهالی محله بر این باورند که پارک تاسیس شده امنیت لازم بالاحص در ساعات خلوت شهر را نداشته و فضای آن گنجایش لازم برای خانواده‌های محله را ندارد.

نتیجه‌گیری

بدون شک پارک‌های شهری نقش مهمی در ارتقای کیفیت محیط زیست شهری دارند. چنین فضاهایی با کارکردهای اجتماعی، اقتصادی، و اکولوژیکی به عنوان یکی از شاخص‌های شهر پایدار به شمار می‌آیند. در این میان کارکردهای اجتماعی پارکها به دلیل جنبه عمومی و استفاده تمامی شهروندان از آن‌ها جایگاه ویژه‌ای دارد. نتایج برخی از مطالعات انجام شده حاکی از اهمیت بیشتر کارکردهای اجتماعی نسبت به کارکردهای اقتصادی پارکها است. بررسی کارکردهای اجتماعی پارکها نشان می‌دهد که این فضاها در نقاط شهری علاوه بر اینکه دارای نتایج و آثار مطلوب اجتماعی هستند، در برخی موارد آثار و نتایج نامطلوب اجتماعی را نیز به همراه دارند. در مجموع می‌توان کارکردهای اجتماعی مطلوب پارکها را شامل گذران اوقات فراغت، افزایش شکل‌گیری نهادهای مشارکتی، افزایش تعامل و همکاری، تقویت و ارتقای بهداشت روانی و جسمی و... کارکردهای نامطلوب آن‌ها را نیز شامل توزیع مواد مخدر و افزایش تعداد معتادان، افزایش بزهکاران، افزایش روابط نامناسب، افزایش نزاع‌های اجتماعی، کاهش امنیت و... دانست.

در این میان پارک‌های کودک به عنوان یکی از پارک‌های شهری به دلیل پذیرا بودن خانواده‌ها با فرزندان خود درخور توجه هستند. این پارکها می‌توانند نقش مثبتی در روحیه‌ی کودکان داشته و آنان را برای آینده‌کشور آماده کند. از همین رو در پژوهش حاضر نقش پارک کودک محله راهنمای شهر یاسوج در افزایش هویت مکانی اهالی مورد بررسی قرار گرفت. نتایج نشان داد که تاسیس پارک پیامدهای اجتماعی داشته است. بدین صورت که تعاملات میان خانواده‌ها را گسترش داده و موجب آشنایی بیشتر کودکان با مسایل اجتماعی شده است. از طرفی با تاسیس پارک و افزایش تعاملات اجتماعی در میان خانواده‌ها، احساس همدردی، جمع‌گرایی به جای فردگرایی و مشارکت‌پذیری در میان اهالی افزایش یافته است. در واقع تاسیس پارک سرمایه اجتماعی را در محله افزایش داده است. همچنین نتایج نشان داد که اهالی محله بر این باورند، حس تعلق آن‌ها به محل زندگی در نتیجه تاسیس پارک افزایش یافته و مکان را در هویت خود موثر می‌دانند.

منابع

- باباپور، ه. (۱۳۷۸)، «بررسی راه‌های نگهداشت و توسعه باغها و فضاهای سبز شهری»، مجله شهرداریها، سال اول شماره پنجم، ۶۳.
- قوائی، م. (۱۳۸۲)، «برنامه‌ریزی و طراحی فضای سبز شهری و تأثیرات متقابل آن بر انسان و محیط»، مجله شهرداریها، دوره دوازدهم، شماره ۴۷، تهران.
- تیموری، ر. (۱۳۸۹)، «ارزیابی تناسب فضایی مکانی پارکهای شهری با استفاده از GIS نمونه پارکهای محلهای شهر تبریز»، فضای جغرافیایی، سال دهم شماره ۱۶۸-۱۳۷، ۳۰.
- حاتمی‌نژاد، ح. (۱۳۸۹)، «بررسی، ارزیابی و پیشنهاد سرانه فضای سبز شهری: نمونه موردی پوراحمد، ا. (۱۳۸۸)، «مدیریت فضای سبز شهری منطقه ۹ شهرداری تهران»، پژوهشهای جغرافیای انسانی، ۲۹-۵۰، ش ۶۹.

- خلیلیان عادل، ا. (۱۳۸۵)، «طراحی، برنامه‌ریزی و مدیریت فضاهاى سبز شهری متناسب با نیازهای ناتوانان و کم‌توانان جسمی- حرکتی»، مجموعه مقالات کنفرانس برنامه‌ریزی و مدیریت شهری. مشهد.
- سعیدنیا، ا. (۱۳۷۹)، «کتاب سبز شهرداریها»، جلد نهم، فضاهاى سبز شهری. تهران: مرکز مطالعات برنامه‌ریزی شهری تهران.
- سلطانی، م. (۱۳۸۶)، «شکلگیری بوستان‌های شهری در دوره معاصر (گذر از مفهوم باغ به پارک)». باغ نظر، شماره هشتم سال چهارم، ۴۸-۵۸.
- سوزنجی، ک. (۱۳۸۳)، «فضاهای سبز بستر تعامل اجتماعی»، مجله شهرداریها، سال ششم، شماره ۵، ۶۷.
- صالحی فرد، م. (۱۳۸۹)، «تحلیلی بر ابعاد اجتماعی فضاهاى سبز شهری با تاکید بر دیدگاه شهروندان»، فضای جغرافیایی، سال دهم شماره ۹۳-۵۱، ۲۹.
- کوکبی، ا. (۱۳۸۶)، «معیارهای ارزیابی کیفیت زندگی شهری در مراکز شهری». نشریه هویت شهر، سال اول. 75-86، ش ۱.
- مهندسان مشاور آمود. (۱۳۸۲)، «فضای سبز عمومی در نمای ابنیه شهری»، مجله شهرداریها، شماره ۲.
- هاشمی، ا. (۱۳۸۸)، «تجزیه و تحلیل روند تغییرات فضای سبز شهری: مطالعه موردی: منطقه دو تهران». علوم محیطی، سال ششم، شماره سوم، ۸۶-۷۳.
- شایگان، د. (۱۳۸۰)، «افسون زدگی جدید، هویت چهل تکه و تفکر سیار، ترجمه فاطمه ولیانی، نشر فرزانه روز.

Proshansky, H, (1978), Urban Identity in Environmental Social Psychology, Dordrecht: Kluwer .

